

Democija pravi, da je londonska konferenca fiasko

...ki so nekateri ameriški listi objavili napoved, katero je izrekel Montagu Norman, ravnatelj angleške banke, da proti koncu kapitalističnemu sistemu v Evropi, če ne bodo druge države prikočile na pomoč Nemčiji in jo iskale iz finančnega kaosa, je zavlada velikanaka nervoznost v političnih krogih v amerškem kapitalu.

Astorjeva pokleknila pred Litvinovom v Moskvi

Prosila ga je milosti za ženo ruskega profesorja, ki je v Ameriki

Moskva, 24. jul. — Nancy Astor, znana torijka v angleški zbornici in dramatik George Bernard Shaw sta večer prejela brzojavko iz New Havens, Conn. Zdržene države, katero je poslal ruski profesor Dmitrij Krinin, ki poučuje na univerzi Yale. Brzojavka se deloma glasi: "V imenu slavečanskih načel prosim, pomagajta moji ženi v Moskvi."

Astorjeva je šla takoj z brzojavko k Maksimu Litvinovu, komisarju zunanjih zadev. Pokleknila je pred njega in rekla: "Prihajam k vam kakor kmetica pred carja", nato mu je dala brzojavko. Litvinov je prečital vsebino in odgovoril, da ta zadeva ne spada v njegovo področje.

Sovjetski uradniki so svetovali Astorki, naj se obrne na vodstvo politične policije. Poskus, da dobi zvezo po telefonu s odgovornimi uradniki, je bil brez uspeha. Stvar je bila nato odložena za dva dni, ker se je Astorjevi, Shawu in drugim v skupini mudilo na postajo, da odpočijejo v Leningrad. Zagonetka profesorjeve žene je ostala nerešena.

New Haven, Conn. — Dimitrij Krinin, profesor na Yale, je v četrtak sveder priznal, da je brzojavki Astorjevi in Shawu v Moskvi, naj se potegne za njegovo ženo, ki je v zaporu v Moskvi. Povedal je, da je bil profesor v Moskvi in poslan je bil s neko inženirsko misijo v Ameriko. Ko pa je tu izjavil, da ne pojde nazaj v Rusijo, se sovjeti maščujejo nad njegovo ženo.

Veliki stavkovni izgredi na Španjolskem

Vojaške čete nastopajo proti sindikalistom, ki forsirajo stavke s nametom, da onemogočijo delo ustavodajne skupščine

Madrid, 24. jul. — Krvavi izgredi v zvezi s stavkami sindikalističnih unijs se nadaljujejo po vsej Španiji. Najhujši nemiri so danes v Seville, Malagi in Barceloni. Število mrtvih ni znano, toda samo v Seville je bilo zadnje dni 24 oseb ubitih; število ranjencev vsekakor znaša čez tisoč. Policija je aretirala okrog 500 sindikalistov.

V Madridu je bilo večer prijatelj sedem monarhistov, ki so obtoženi, da sodelujejo s sindikalisti. Vlada je odredila, da se začne zapro vsi glavni stani sindikalistične organizacije in vsi aktivni sindikalisti so prišli pod nadzorstvo policije. Seville je danes pod kontrolo vojaških čet. Sindikalistična organizacija je napol anarhistična. Odklanja vsako politično akcijo in njen program je oborožena revolucija in vlada sindikatov. Sedanje stavke in nemire je izzvala z nametom, da diskreditira začasno vlado in onemogoči sprejetje ustave v novi zbornici.

Tožba glede "zdravila" proti raku

Chicago. — Mrs. Hilda Bitter, 2343 Manitou place, je te dni vložila tožbo za \$50,000 odškodnine proti dr. Otto Hollingerju in njegovemu pomočniku Lesterju Tiltonu, ki prodajata "novo zdravilo" proti raku. Tožiteljica navaja, da se je podvrgla njenemu zdravljenju, toda "zdravilo", s katerim se je mazala, je poslabšalo njeno stanje. Odbor specialistov z univerze Northwestern, ki je pred nedavnim preiskal to "zdravilo", je izjavil, da je vse skupaj navadna mazarija, ki je brez vrednosti.

Viharna rudarska konvencija

Med rudarji na polju antracita se širi opozicija proti Lewisu in njegovim uradnikom

Scranton, Pa. — (FP) — Znamjenja za permanentni razkol med rudarji na polju trdega premoga so se pokazali na konvenciji prvega rudarskega distrikta UMWA takoj na prvi seji, ki je bila zaključena v največji konfuziji.

John Boylan, predsednik prvega distrikta, je naletel na veliko opozicijo s strani inasrgetov, ki se ne strinjajo z njegovo in Lewisovo politiko. Na Boylana so leteli razni občutki, češ, da zanemarija svoje dolžnosti in ne protektira interesov članstva. Zlasti je bil v obsorjanju giasan Walter Kostrel, kateremu je Boylan kot predsednik konvencije vzel besedo. To je dalo povod za viharne proteste in sledila je bitka na pesti. Boylan je potem pozval policijo in državne milicijce, naj napravijo red, kar se jim končno tudi posrečilo.

Tom Maloney, eden od rebelnih voditeljev, je povzročil velik vihar, ko je izjavil, da ga je administracija ogoljufala pri štetju glasov, ko je kandidiral za distriktnega predsednika.

Rebelni delegatje zahtevajo, da se predsedniku Boylanu odvzame pravica do imenovanja konvencijnih komitejev. Izjavili so, da ne bodo dopustili, da bi Boylan vladal prvi distriktu tako kot vlada Lewis distriktu na polju mehkega premoga, ter zagrosili, da bodo izvolili svojega predsednika, da bo prevzel vodstvo konvencije.

Radi velike brezposelnosti, ki prevladuje med rudarji na polju antracita, je članstvo zelo vzrujeno in odpor proti Lewisovi ter njegovih pristašev dominaciji narašča.

Nova revolta se kuha v illinojski kaznilnici

Joliet, Ill. — V novi državni jetnišnici v Statevillu je bilo v četrtak veliko razburjenje, ko so uradniki izvedeli, da neznane osebe utihotapljajo orožje in strelivo jetnikom, ki se pripravljajo na nov upor. Vodstvo je odredilo, da vsi jetniki, 2800 po številu, ostanejo 24 ur v svojih celicah, dokler se ne izvrši korenita preiskava. Vsi zunanji obiski jetnišnice so bili ustavljeni za ta čas.

Arrestacija mladih radikalec

Denver, Colo. — Michael Klein in Sol Greenberg sta bila aretirana, ker sta razpečevala letake proti militarističnemu vezbanju v šolah. Oba sta člana Mladinske komunistične lige. Obtožena sta kršitve zakona proti kriminalnemu sindikalizmu.

Delavci v Wisconsinu zahtevajo legalno pivo

Oshkosh, Wis. — Wisconsinška delavska federacija je 23. t. m. na tukajšnji svoji letni konvenciji soglasno sprejela resolucijo za modifikacijo Volsteadovega zakona in postavno varanje in prodajanje piva, ki ima do 2.75% alkohola.

PRIPRAVE ZA SPLOŠNO RUDARSKO STAVKO

Delegatje na rudarski konferenci v Pittsburghu obodili taktiko Lewisove unije

Pittsburgh, Pa. — (FP) — Delegatje na konferenci National Miners unije so se odločili za kampanjo, da organizirajo enotno fronto rudarjev, ki naj bi potem napravila načrte za splošno rudarsko stavko pod vodstvom te unije. William Z. Foster, tajnik Trade Union lige, ter nekateri drugi govorniki, so svetovali delegatom, da skličejo drugo konferenco v oktobru, ki naj bi določila datum za proglasitev generalne stavke.

Delegatje so sprejeli večje število resolucij, vsebujejo zahteve stavkajočih rudarjev. John L. Lewis, predsednik UMWA, je bil predmet ostrim napadom. Obtožen je bil, da sodeluje s operatorji in vladnimi uradniki v poskusu, da se potlačijo gibanje, ki ga je pričela National Miners unija. Podani so bili dokazi, da je Lewis bolj zainteresiran v načrt za razbitje stavke kot za organiziranje rudarjev.

Konferenca se je udeležilo 682 delegatov, zastopajoč rudarje v državah Illinois, Pennsylvania, Kentucky, Ohio, Arkansas in W. Virginia. Ti so reprezentirali 101,380 rudarjev, med temi krog 50,000 stavkarjev. Poleg delegatov se je konferenca udeležilo večje število gostov.

Cermak se pozna stravnica zoper krizo

New York. — Čikaški župan Cermak, ki je te dni na obisku pri demokratičnih voditeljih v New Yorku, je rekel v četrtak v razgovoru s reporterji, da on ne ve kako bi se rešilo vprašanje propadlih bank postajajočih delavce glasnih. Nelson, ki je v prvi vrsti politik, imenuje upravitelje, ki morajo svedea biti njegovi politični pristaži.

Znano je, da polomi bank, pomenijo izgube za vlagatelje, toda masne dohodke odvratnikom in drugim prijateljem državnega avditorja. Veliko število bančnih polomov v Chicagu in drugih mestih države, je pomnožilo dohodke Nelsonovim prijateljem.

Ovdatnik Joseph B. Fleming je prejel \$20,000 kot pravni zastopnik za Exchange State banko, ki je imela vlog v vsoti \$400,000. William J. Rathje pa je prejel \$10,000 kot upravitelj. Vlagatelji so dobili 20%.

Prav ta Fleming in isti Rathje sta profitirala tudi od drugih bančnih polomov. Fleming je prejel \$29,515 za svojo delo kot pravni zastopnik za Progressive State banko, ki je imela le za \$460,531 vlog. Rathje je "zaslužil" \$7,500 kot upravitelj Crawford State banke.

Navedeni slučaj pa niso izjeme. Na silčen način bogate tudi drugi Nelsonovi politični prijatelji, izgube pa trpe le vlagatelji.

Brezposelni delavci umri valed stradanja

Chicago. — Robert W. Dean, 60-letni tesaraki delavec, je bil v četrtak najden mrtve v svojem stanovanju v Des Plainesu. Soseje so povedali, da je bil že dolgo brez dela in sredstev za eksistenco, toda prositi pomoči ni hotel. Zdravnik, ki je preiskal mričo, je konstatiral, da je umri radi stradanja.

Delavci v Wisconsinu zahtevajo legalno pivo

Oshkosh, Wis. — Wisconsinška delavska federacija je 23. t. m. na tukajšnji svoji letni konvenciji soglasno sprejela resolucijo za modifikacijo Volsteadovega zakona in postavno varanje in prodajanje piva, ki ima do 2.75% alkohola.

Problemi železniskih unij

O teh se bo razpravljalo na zborovanju izkrajnih uradnikov

Washington, D. C. — (FP) — Izvršni uradniki železniskih unij se bodo 27. julija sešli na konferenci v tem mestu, kjer bodo razpravljali o važnih problemih, ki čakajo rešitve. Med temi sta najbolj pereči brezposelnost in skrajšanja delovnih ur.

Program glede skrajšanja delovnih ur je bil že ratificiran na dveh konvencijah železniskih bratovčin, ki sta se vršili v prešlih dveh letih. V skrajšanju delovnika vidijo bratovčine solucijo problema brezposelnosti med članstvom. Njihov predlog je, da železniske kompanije skrajšajo delovni čas, da tako preprečijo redukcije železniskih delavcev.

Drugi resen problem je vprašanje glede zvišanja tovarnih prevoznih cen. Zasljanja o tem so v teku pred meddržavnimi trgovinako komisijo. Železniki magneti zahtevajo, da komisija dovoli zvišanje za 15%, ker je splošna depresija znižala dohodke železnicam.

Voditelji železniskih bratovčin še niso izrekli svojega mnenja o tej zahtevi, domneva se pa, da bodo o tem razpravljali na svoji konferenci.

Upravljanje bank predmet kritiki

Upravitelji propadlih bank vlečejo masne plače na račun vlagateljev

Chicago. — (FP) — Državni avditor Oscar Nelson ima polne roke dela s pojašnjavanjem upravljanja bank, ki so zaprta vrata. Kritike proti administracijskemu sistemu propadlih bank postajajo čedalje glasnejše. Nelson, ki je v prvi vrsti politik, imenuje upravitelje, ki morajo svedea biti njegovi politični pristaži.

Znano je, da polomi bank, pomenijo izgube za vlagatelje, toda masne dohodke odvratnikom in drugim prijateljem državnega avditorja. Veliko število bančnih polomov v Chicagu in drugih mestih države, je pomnožilo dohodke Nelsonovim prijateljem.

Ovdatnik Joseph B. Fleming je prejel \$20,000 kot pravni zastopnik za Exchange State banko, ki je imela vlog v vsoti \$400,000. William J. Rathje pa je prejel \$10,000 kot upravitelj. Vlagatelji so dobili 20%.

Prav ta Fleming in isti Rathje sta profitirala tudi od drugih bančnih polomov. Fleming je prejel \$29,515 za svojo delo kot pravni zastopnik za Progressive State banko, ki je imela le za \$460,531 vlog. Rathje je "zaslužil" \$7,500 kot upravitelj Crawford State banke.

Navedeni slučaj pa niso izjeme. Na silčen način bogate tudi drugi Nelsonovi politični prijatelji, izgube pa trpe le vlagatelji.

Brezposelni delavci umri valed stradanja

Chicago. — Robert W. Dean, 60-letni tesaraki delavec, je bil v četrtak najden mrtve v svojem stanovanju v Des Plainesu. Soseje so povedali, da je bil že dolgo brez dela in sredstev za eksistenco, toda prositi pomoči ni hotel. Zdravnik, ki je preiskal mričo, je konstatiral, da je umri radi stradanja.

Delavci v Wisconsinu zahtevajo legalno pivo

Oshkosh, Wis. — Wisconsinška delavska federacija je 23. t. m. na tukajšnji svoji letni konvenciji soglasno sprejela resolucijo za modifikacijo Volsteadovega zakona in postavno varanje in prodajanje piva, ki ima do 2.75% alkohola.

Reševanje kapitalističnega sistema v Evropi

Bliskovita čikaška justična dosega rekord

Obtoženci kar drve v zaporu ali na prosto; sto kriminalnih zadev rošenih v enem dnevu

Chicago. — Sodnik Joseph B. David je tudi stopil v tekmo za rekorde in dosegel precej uspeha. Zadnje sredo je začel s bliskovito naglico pometati s kriminalnimi zadevami na seznamu svojega sodišča menda z namenom, da naredi več prostora v okrajni ječi, v kateri je zadnje mesece procejanja gneča.

Sodnik je v sredo v dveh urah in pol rešil 35 obtožnic. Obtoženci so enostavno korakali izpred njega in sodnik je rapidno delil zaporne obsodbe ali oprostitve, toda sadnjih je bilo malo. Obsodbe so tako padle, da so tri ženske v sodilnici omedlele menda same nervoznosti.

Šlo je nekako takole: Zadeva mladega fanta, ki je bil obtožen, da je oropal neko ženko. Sodnik je vprašal ženko: "Kako veste, da vas je ta fant oropal?" — "Po potesah njegovega obraza," je bil odgovor. — "To ne drži. Zadeva rešena. Obtoženec prost. Naprej!"

Zadeva moša, ki ne skrbi za svojo ženo. Moš: "Moja žena me vedno preganja, vedno mi je za petami in dajati ji moram denar kar bešeč." — Sodnik: "Pa še tako delajte. Zadeva rešena. Naprej!"

Zadeva pijanec, ki je na volilni dan zabodel z nožem drugega. Priznal je, da je bil pijan. — Sodnik: "Na volilni dan se ne pije. Trideset dni. Naprej!"

Zadeva samorca, ki je osepil drugega za \$1200 in priznal. — Sodnik: "Ali mislite vrtni denar?" — Obtoženec: "Ne mislim, ker nimam." — Sodnik: "Od enega do deset let v Joliet. Naprej!"

Zadeva drugega ropsa, toda priče niso prišle. Sodnik: "Ako ni prič, ni tožbe. Oproščeni. Naprej!"

In tako dalje v galop. V četrtak je sodnik David rešil pet zadev v par minutah. Naslanil pa je, da njegov veliki dan bo v petek, ko namerava rešiti sto zadev v enem dnevu.

Stavka osovih delavcev se širi

Delodajalci grozijo s uvažanjem stavkocinov

White Plains, N. Y. — (FP) — Nadaljnji šeststo delavcev, ki so bili zaposleni pri gradnji državnih cest, se je pridružio stavkarjem. Delavci zahtevajo osemurnik in pet dolarjev na dan ter priznanje unije.

Vršlo se je že večje število konferenc v dosegu sprave, ki pa so se izjalovile vsled trmoglavosti kontraktorjev. Delavcem ponujajo 45 centov na uro, obenem so pa zagrosili, da bodo importirali večje število stavkocinov iz New Yorka.

Takoj po proglašenju stavke so se delavci organizirali v Laborers asociaciji. Nekateri kontraktorji so sicer pri volji priznati organizacijo, toda večina ne mara nič slišati o tem.

Delavci so zastavkali, ker jim je bila znižana meza za 15%. Več kot tisoč delavcev je prizadetih.

Separatno gibanje med rudarji

Shamokin, Pa. — Tukaj se je te dni vršil javni shod, katerega se je udeležilo krog tisoč rudarjev in na katerem so se izrekli za ustanovitev separatne unije.

Officialni Washington se zaveda resnega položaja, ki ga je ustvarila finančna kriza v Nemčiji, zato je poslal svoje zastopnike v Evropo, da začitijo investicije ameriških banekirjev

Washington, D. C. — (FP) — Ko so nekateri ameriški listi objavili napoved, katero je izrekel Montagu Norman, ravnatelj angleške banke, da proti koncu kapitalističnemu sistemu v Evropi, če ne bodo druge države prikočile na pomoč Nemčiji in jo iskale iz finančnega kaosa, je zavlada velikanaka nervoznost v političnih krogih v amerškem kapitalu.

Ta napoved, ki jo je podal veliki duhovnik kapitalizma, je bila rešno priznanje o rušenju obstoječega sistema. Kapitalistični sistem se je prišel krhati vsled svoje lastne nekompetentnosti, brez vmešavanja socialistov ali komunistov. Saj je to dejstvo priznal Norman, prijatelj Mellonu in drugih kapitalistov. Še celo potem, ko je Hoover objavil svoj načrt enoletnega moratorija medseverniških dolgov in nemških reparacij, ni moglo to preprečiti odtoka kapitala iz Nemčije. Evidentno je bilo, da niti francoski niti ameriški banekirji na verjamejo, da bi Hooverjev predlog zadovoljil Francose, da bi prenehali s ekonomsko vojno proti Nemčiji.

Danes se še lahko pove, da so delavski problemi na tehtnici na konferencah v Evropi. Zaključki londonske konference bodo imeli velikanski pomen za delavske gibanje po vsem svetu. Očividno je, da se zastopniki kapitalističnih držav boje naraščajočega vpliva, ki ga izvaja sovjetska Rusija in kateri ogroža kapitalistični sistem.

Ameriški banekirji so od 1. 1929 posodili nemškim državam, mestom in kapitalistom več kot dve milijardi dolarjev. Nemški narod je sedaj tako paraliziran, da sploh ni upanja, da bi mogel plačevati obresti in dividende ameriškim banekirjem na vložen kapital. Gotovo je, da Nemčija ne bo mogla plačevati vojnih reparacij tudi po preteku enoletnega moratorija. Kar je sedaj na kocki, so privatne investicije ameriških banekirjev. Ti so pričakovali da bodo virli dividende od vloženega kapitala, toda v tem so se motili, čeprav so bile nemškim delavcem reducirane mezde, da se zunanemu kapitalu zagotova obresti. Redukcija mezd je znižala nakupovalno moč in Nemčija ne more uvažati toliko blaga iz inozemstva, da bi uravnovešala izvoz. Radi tega je nemška trgovina zabredla v krizo in inozemski banekirji ne morejo izstigniti iz nemškega ljudstva obresti na vložen kapital.

Šlo se je za protekcijo privatnih investicij, da se vzdrži Nemčija pri življenju, da bi nemški delavstvo še nadalje doprinalo žrtve in tako odvrnilo še večji finančni polom, ko je Hoover poslal Stimsona in Mellona na londonsko konferenco.

Norman se je prav dobro zavedal, ko je izrekel svojo napoved, nevarnosti, ki preti kapitalističnemu sistemu v tej krizi. Ako se bo Nemčija zgrudila pod težo svojega bremena, bodo sledile velikanske politične in socialne spremembe ne samo v centralni Evropi, temveč tudi v drugih delih sveta. Morda se bo potem uresničila napoved, katero je podal pred nekaj tedni Nicholas Murray Butler, predsednik univerze Columbia, in v kateri je dejal: "da živimo v času, kateri se lahko primerja dobi razpadanja rimskega cesarstva."

Injunkcija proti stavkarjem

Trenton, N. J. — Trenton Textile Co. je izpolovala na sodišču injunkcijo, ki prepoveduje stavkarjem piketiranje tovarne.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO ZA LASTNINA SLOVENSKE NARODNE POSREDOVALNE ZDRUŽITVE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$2.50 per year, Chicago and Mexico \$3.50 per year, foreign countries \$5.00 per year.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

Address: 507-59 South LaSalle Ave., Chicago, Illinois.

Nemčija rešena?

Voditelji sedmih dežel so zborovali v Londonu tri dni in Nemčija je bila rešena — Zborovalci so se obvezali, da dajo Nemčiji sto milijonov dolarjev kredita za tri mesece. Nato bodo pritišli na privatne banke svojih dežel, naj dajo Nemčiji še sto milijonov za daljšo dobo. Sam inženir Hoover je priporočil ta rešitni načrt. In to je rešilo Nemčijo!

Ali res? Koliko je zdaj rešenega v Nemčiji in kapitalistični Evropi? —

Sto milijončkov je za navadnega zemljana lepa vsota, toda za bankrotirano deželo kot je Nemčija je to toliko kakor sto dolarjev za mistra Forda, če bi danes bankrotiral. Čez tri mesece bo Nemčija imela sto milijonov dolarjev več dolga in še večjo krizo.

Nemški državniki in bankirji se čudijo in sgrajajo nad skopostjo svojih "rešiteljev", fašisti in komunisti pa pravijo nemškemu ljudstvu: Saj smo vam povedali...

Stara prislovica "Kogar mislijo bogovi pogubiti, ga najprevo udarijo z blaznostjo" se dobro realizuje. Francija, voditelj evropskega kapitalizma, neče, da bi Nemčija živela, a neče tudi, da bi umrla. Nemčija mora večno umirati. Vsake tri mesece sme dobiti malo kisika, da pride malo k sapi. Toda Francija se — s svojimi adoptiranci vred — zelo moti, če misli, da bo to rešilo evropski kapitalizem pogina. Umiranje lahko traja dalj časa, bo pa agonija toliko večja.

Znanost koraka

Ta teden je dr. Arthur I. Kendall, profesor bakteriologije na northwesternski univerzi v Chicagu, naznanil, da je odkril proces stimuliranja umetne rasti bakterij (prostemu očesu nevidnih živih glivic). Rezultat tega odkritja bo, da se pokazuje slovečkemu očesu s pomočjo mikroskopa najdrobnejše bakterije, ki jih zdaj ni mogoče videti tudi pod mikroskopom. Doseganja metoda je bila, da se izločijo mikroskop, ki poveča majhne predmete: nova Kendallova metoda pa bo, da dejanski povečajo predmet sam in ga s tem privlečejo v območje mikroskopa.

Medicinski specialisti so brez obotavljanja izjavili, da Kendallovo odkritje odpira vrata novi dobi na polju zdravilstva. Najmanjša forma bakterij, med katerimi se skrivajo najboljše nevidni bacili raznih nevarnih bolezni, pridejo umetno porastle pred oči medicinske vede, nakar jih bo lahko izolirati in dobiti prave zdravilne serume proti njim. To pomeni, da je storjen nov in velik korak k premagavanju vseh nevarnih bolezni, ki se vedno uničujejo človeka.

Znanost, medicinska in ostale, koraka kljub vsem oviram in težkim borbam s predsodki in barbarškim praznovanjem dalje in dalje.

Pred dobrim tednom je prišla vest iz Baltimora, da dr. Daniel J. Pessagno uspešno loči slamska dvojčka takoj, ko sta se narodila, obenem je pa rešil njuno mater smrti. Operacija te vrste je bila nekaj nenavadnega, kajti zdravnik je moral ne le prerezati zračne dele dvojčkov, temveč tudi reanžirati njune notranje organe. Slamski dvojčki navadno imajo skupaj zračne organe in kri enega krozi tudi v drugem, tako da bolezni enega preide tudi v drugega. Dolej se je separacija takih dvojčkov navadno ponesrečila in oba sta umrla.

Uspešna separacija je triumf medicinske vede. Rešena so bila tri življenja. Slamski dvojčki v večini slučajev umrejo že ob rojstvu in navadno umre z njimi vred tudi mati; oni pa, ki ostanejo živi, se morajo vse življenje skupaj vleči in trpeti marsikaj, česar normalni ljudje ne morejo pojmiti. Baltimorski slučaj pa kaže, da tudi ta abnormalnost izginja s sveta. Človeštvo ne mora za zahvaliti neodvisni znanosti.

Te dni je izšla knjiga "Living Philosophies", v kateri dvalindvajset svetovno znanih moč opisuje svoje misli o namenu življenja. Vrste se imena svetovnih učenjakov in mislecev kot so Einstein, Keith, Millikan, Dewey in drugi. Življenjska filozofija večine teh je agnostična.

Na primer Sir Arthur Keith, znan angleški biolog, pravi: "Ako bi vsi ljudje verjeli (Nadaljevanje s naslednjim številom.)"

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Protivojne demonstracije

Cleveland, O. — Dne 1. avgusta se bodo vršile velike delavske demonstracije proti vojni po celem svetu. Demonstriralo bo za vedno delavstvo. Tudi v Clevelandu bo taka demonstracija dne 1. avgusta. Države trošijo milijone dolarjev v vojne namene, za stradalajo delavce pa ni ne dela ne jela.

Kapitalistične države si prizadevajo, da uničijo sovjetsko Rusijo. To jim ne bo uspelo, kakor se je dosedaj pokazalo. Saj so napefile proti njej že vse, kar so pač mogle, pa ji niso mogle veliko škodovati. Rusija koraka naprej in postaja s vsakim dnem silnejša v vseh ozirih. Razume se, da tudi v Rusiji danes še ni nebež, ker se jih ne more prikakovati. Toda deluje se na tem, da dobi delavstvo več pravic, da ima večjo in bolj prednost nad vsakim drugim. V Ameriki in drugih kapitalističnih državah pa se to čuti delavcem s različnimi milionskimi darovi.

Znanje je, da ima Amerika vsaka osovola. Poljskih pridolcev je toliko, da jih uničujejo. Kljub temu pa strada na tisoče in tisoče ljudi. Ali ni to bedasta uredba? Krasen sistem moderne družbe, ki ji gospodarji nenasitni kapitalistični moloh. Sedaj je čas, da se delavske mase prebude, da vidijo svojo, ki ga povzroča sedanja družba. Iskričanje na vseh koncih in krajih, gladovanje in stradanje v industrijskih centrih, bogatini pa žive v izobilju.

Traba po preurediti ves sistem temeljito. To pa zamorejo storit le delavci sami, oziroma njih voditelji, za katerimi pa mora stati delavstvo. Sovjetska Rusija je pokazala pot, delavstvo ostalih dežel pa ji naj sledi, če ne ravno po isti poti, ker so razmere v vsaki državi malo drugačne, pa vsaj po istih američanih in do istega cilja: do svobode vsega delavstva.

Dolžnost delavstva vsega sveta je, da brani sovjetsko Rusijo pred napadi kapitalističnih močev, ki diktirajo svojim vladam. Kapitalizmu gre za kožo, zato pa se vrše danes razne konferenčne in evropskih glavnih mestih. Na vsak način hočejo rešiti raspadajoči sistem. Krpajo ga in krpajo, toda kmalu tudi krpe ne bodo več držale. Svaka sila do Wemena.

Na ameriškem jugu se pojavljajo nerasnana linžanja črncev. Delavstvo je tu in tam pod težo kapitalistične butare. Kdaj bo komaj Protestirajo vsi delavci proti vojnini pripravam. Od vojne nimajo delavstvo nič, ampak le razbijte kosti. Vsi se moramo skupaj strniti in glasno zavpiti, da notemo vojno, ampak dela, postnega dela in postnega plaščlo. Toda to moramo sahtevati vsi, složno in solidarno. Vsi se spaga in eden za vse, naj bo naš gospod. Ivan Moček je zapisal, da en sam je nič, vsi mi skupaj pa smo moč, sila. Držimo se tega gesla in demonstrirajmo našo solidarnost dne 1. avgusta, da naša bodo vsi silili in se zavzeli naše mol.

Vsi delavci v Clevelandu pohitite na vsedelavske demonstracije dne 1. avgusta v glavni del mesta, za svobodo in pravice vseh delavcev! — Kari Trnastič.

Kdo se je opekil?

Cleveland, O. — V četrtek 9. julija smo čitali v našem "metropolitnem" dnevniku "Enakopravnost" tudi tole-le: "Enkrat pa se je g. Barbic iz Collinwooda vendar opekil, ker ni zadel pravega. Gotovo misli, da zna samo in in g. Rogelj pisati, no pa se dobe tudi drugi, ki so nekoliko časa hodili v šolo." Tako nam pojaunuje "Obudy".

V grmovju Enakopravnosti je precej plahih zajcev, ki pišejo dopise. Radi tega nisem še nikoli mislil, da zna sama z Rogeljem pisati. Čudno pa je, da se te strahopetne duše niso naučile podpisovati svojih imen, če so res pohajale šolo. Ako človek vrže žogo v grm, kdaj tlejšo dolgo uhci, je pač vseeno, katerega zadeneš. Glavno je, da ne sgrabiš cilja. Saj so tudi v vojni streljali, ne da bi videli sovražnika — in so zadeli, če ne enega pa drugega. Jas se držim pravil tistega sobodravstva, ki je izpuli bolniku še dva zdrava zoba, in ko je bolnik protestiral, je dejal doktor: "Bom se dobil pravega".

obnašati in vem, da je to obnašanje pod vplivom alkohola. Ker je ta država "suha", pa misli Tone, da je treba vse sprazniti, da bo res suha. Priporočam, ako vas tak rojak obišče in se nespodobno obnaša, da ga opozorite in mu daste boljše ideje kot jih ima sam. Na ta način bo rojak videl, da se pravilno ne ravna, ker vem, da nima veliko sposobnosti in je potrebno, da ga kdo pouči.

Delavstvo je poklicano!
Nanticoke, Pa. — V Prosveti sem čital dopis Toneta Logarja iz Clevelanda. Zdi se mi, da rojaka Logarja poznam še iz Trbovelj, toda to ni važno. Njegova izvajanja o njegovih dogodiljih v Rusiji bi bila zanimiva, ako bi bila točna v tem, da so bili med tistimi pobitimi (bilo jih je baje 500!) sami buržuji. Število se mi zdi pretirano zelo. Ali niso bili med temi tudi navadni mušiči? Njemu menda še danes srce igra, ker jih je toliko pobil.

Pa ne potem se je rojak Logar podal domov in bil je italijanski ujetnik. Vse skupaj se mi zdi malo čudno in čudna so njegova izvajanja. Prav nič se ne more bahati z njimi, če so ti dogodilji in početja resnična, če niso resnična, pa je spet brez pomena pošiljati jih v javnost.

Delavstvo se more izobraževati, da bo sposobno samo misliti in da bo živeo v miru s ostalimi ljudmi. Treba je politične organizacije, ki bo delavske vse skozil, tako da bo lahko odločilno nastopilo proti izkoriščevalcem vsega sveta. Delavstvo ima lahko močno orožje v glasovnici. S to naj se ponaka, ko jo bo znalo zavodno rabiti. Le v tem je njegova moč, brez krvočitja, kajti v vojnah vselej le največ trpijo proletarci — delavske mase. Zato se morajo delavske mase skupaj vzeti in obračunati s vojnimi trinogi na trezen način. Da pa bodo sposobni to izvršiti, jim je treba izobrazbe in spet izobrazbe. — Le v skrajnih slučajih — v slučaju revolucije, kadar je neizogibna — se dogajajo seveda tudi izredni dogodki. Toda delavstvo, ki je pripravljeno, ki umeje razsodni boj, bo znalo s glasovnico izboljšati in preurediti današnji sistem, ki je gnil in že raspada.

F. Barbic.

O pobiranju prispevkov

Pittsburgh, Pa. — Rojakom v Bridgevillu naznanjam, da sem opazil v Prosveti dopis rojaka Lukančiča o pridržnem Tonetu Bajcu, ki je pobiral prispevke, da bo šel v stari kraj, ker ima pokvarjeno roko in da ni smozen za delo. Rojak je res pokvarjen in kot on govori ima družino v starem kraju, zato je potreben podpore, ali s takim obnašanjem mu ni treba več obiskat rojakov, pri katerih je bil, ker ne bo u spešen s lažmi in njegovo predrznostjo. Kot je že rojak Lukančič omenil, on je rabil imena bolj poznanih ljudi, če, da so on poslali in priporočali. Njega ni nihče priporočal, ker po njegovem drznem obnašanju ne vem kdo bi ga priporočil.

Veliko rojakov je, ki siromakom radi pomagajo. Ko jih je on oblakal, pa niso zadovoljni, ker je predrzen in se na drugo jezijo, kot da so ga oni poslali. Ta rojak ni dobro poučen in po tem se pa tudi ravna. Jas sem ga opominjal, da ni lepo se tako

Poročilo zantopnega

Pittsburgh, Pa. — Dne 21. julija sem bil v naselbin Library, potem pa tudi v Coverdale, kjer je bil še pred par tedni štrajk, sedaj pa so se porašeni vrnili spet na delo, mnogo pa jih še stavlka, posebno naši rojaki. Ki se najbolj trdno drže. Skebi so saedili prostore in naši ljudje bodo brez dela. Toda tudi za skebe bo prišel obračun.

Povedali so mi, da se je pred par dnevi rojakinja Hadalin teko poškodovale pri delu na vrtu. Pod nogami se je udrla zemlja in ona je padla več čevljev globokega družba je namreč v spet požrešnosti vsela v rovinah, pa se ni brigala, da bi se za dala postaviti v praznino

varnostne naprave. Zato pa se na večih krajih v tej okolici zemlja pogreza. In tam ima mnogo naših rojakov svoje domove. Tako dela kapitalizem, ki se niti malo ne briga za človeška življenja. Če jih deputiseri ne strahirajo in poblijo, pa jim preči nesreča s tem, da se zemlja pod njimi pogreze. Omenjena rojakinja je bila sicer težko poškodovana, a se ji sedaj že obrača na boljše. Ona je zvesta naročnica na Prosveto. Pred par tedni pa je težko zbolela rojakinja Intihar in se je podala v bolnico v Pittsburgh, Obema želim skorajšnjega okrevanja. — Anton Zidanšek, zastopnik Prosvete.

Smrt člana

Hesperia, Mich. — Z naročnico na Prosveto, pošiljam tudi ta kratek dopis. Dne 3. julija smo prejeli brzojavko, da je preminul rojak John Gabor v Ottawi, Ill. Takoj smo se odločili, da gremo tja. Matt Hren in jaz sva "napregla" kar in smo se z družinami odpravili na pogreb. Dne 4. julija ob 7. smo bili že tam, pogreb pa se je vršil dve uri po naših prihodih. Pokojni John Gabor je bil doma iz vasi Lepa njiva pri Moirju na Štajerskem. Star je bil 54 let ter dolgoletni član SNPJ pri društvu št. 98 v La Sallu, Ill. Pokojni zapušta tukaj hčer in več sorodnikov. Blag mu spomin. Vsem prijateljem v Ottawi in La Sallu, ki smo jih obiskali, se iskreno zahvaljujemo za naklonjenost in postrežbo. Sorodnikom pokojnega rojaka izrekamo naše sočulje! — Martin Posenik.

Delavcem na Elyju

Ely, Minn. — Rojakom, delavcem naznanjam, da se bo vršil dne 1. avgusta velik shod ob pol osmih zvečer na prostem pred Community Center poslopjem, First ave. E. & Harvey St. Ta shod je bil že dvakrat prepovedan, sedanjni novi župan Wolf je pa dovolil, da delavci lahko zborujejo in da lahko nastopijo delavski govorniki pod milim nebom. Zato ste vsi slovenski delavci prošeni in vabljani na ta shod. Nastopilo bo več delavskih govornikov in boste silili kaj je delavec in kaj je kapitalist in kje je vaša obljubljeni prosperiteta. — Kadar.

Smrtina koma

Hibbing, Minn. — Dne 15. julija je umrl v Minneapolisu v bolnici Joseph Pakiš, star komaj 13 let. Pogreb se je vršil tujak dne 20. julija. Spadal ni k nobenemu društvu. Vzrok, mislim, je siromakstvo. Tu zapušta starše, 3 brate in 2 sestre. Eden bratov se sedaj tudi nahaja v bolnici v Minneapolisu. Želim, da bi kmalu okreval. Doma pa ima ta nesrečna družina bolno mater, ki ne slisi in ne more govoriti, hodi pa le s pomočjo drugih in to že dolgih 13 let.

Da se vsa družina zaveda, da imajo že na tem svetu nekateri nebesa, drugi pa pekel, je pokazal civilen pogreb za pokojnim dečkom. Za te kraje je bil ta slučaj nekaj izrednega, kajti tukaj ni civilnih pogrebov. Pogreba pa se ni udeležilo toliko ljudi, kot bi se jih lahko udeležilo za sinom družine naprednega mišljenja. Družini pokojnega moje sočulje! — F. Pipan.

Brez skrbi

— Posodil bi ti stotak, toda samo pod pogojem, da se te ne bo prodajo držal. — Bodi brez skrbi, še danes bo v prometu.

Človek in žival

Ali je kje na božjem svetu dete, pri katerem bi ne bili rečni domači zasledili kolikor toliko podobnosti z njegovim očetom, materjo, stricem, dedom in celo s pradedom? Ali je kje kakšno mlado dekle, ki ga mladi gospodki ne bi primerjali s to ali ono znamenitejšo filmsko zvezdo? Ali pa možki, čigar postavbe bi ne bili dobrodušni prijatelji spotalj s postavbo belvederskega Apolona?

V takšnih primerah je seveda po navadi malo lahanja. Ljudje pač radi svoje prijateljstva hvalijo in poveličujejo. Omalovažujejo pa samo za njih hrbtom. V teh primerah je kajpak prav malo enostavno. Enaki lasje, majhen nosenk ali pa koba obrvi, in že je sodba storjena: čisto takna — kakor Pola Negri!

Lahko se pa naključijo tudi takšne sličnosti, da se jim človek čudi: nekakšni notranji, individualni znaki, ki se navzven kažejo v kretnjah, hoji, značaju. Ti pojavi pa niso pri vseh ljudeh enaki. Nasprotno.

Kolikokrat slišimo besede: praska kakor mačka! Kako hitro zasledimo pri svojem prijatelju kakšno podobnost s psom. Kakšen izrečemo besedo: pes, ne mislimo samo na enega psa, ampak sploh na vse, na pasji zarod. Čel kup asociacij navezujejo ljudje na različne živali. Pes ima razen dveh ušes, štirih nog in razen še nekaterih takšnih vidnih znakov še poseben značaj, ki ga označuje, in če koga primerjamo s psom, ne pomeni to, da ima glava kakor pes, ampak veliko več, kakor n. pr. da ima v svoji naravi nekaj pasjega.

Ako si s ste strani ogledamo stvar, bomo videli, da ga skoraj ni človeka, ki bi ne bil podoben kakšni živali.

Prosimo pa takoj, naj nam teh primer nihče ne zameri. Včas bi bile tudi živali lahko usajlene, ko bi jih prispadabliali s kakšnimi odvrtnimi slovečskimi tipi. Veliko je prav lep in ljubkih živali, kakor so med ljudmi prijetni in odvrtni ljudje. Potem bi pa bila treba tudi to vprašanje še rešiti, ali je človek podobne živali ali žival človeku. In če malo pomislimo; vidimo, da je prej človek podobne živali kakor narobe. Zakaž živalski tipi so stvarnejši. Na primer šimpans. Odkar je na svetu, vedno je bil takšen, kakršen je danes. Pač pa se menjajo glave, ki so njemu podobne.

Po vsem tem bi bilo dobro, ko bi vzeli fotografski aparat pa šli z njimi malo med ljudi. Možki kaj rad primerja ženki s raznimi lepimi in ljubkimi ali manj lepimi in manj ljubkimi živalmi. Ali on dela to dostikrat iz jeze, ker ženska pogostokrat prevladuje.

Gotovo pa je, da je v tem pogledu nekaj pravice na moški strani. Pomisliti je treba na profil zlobne, prepirljive ženske, pa ga primerjati s petelinovim profilom. Naj reče, če kdo, oba sta si na moč podobna, toda ta podobnost ni preveč lasakava za — petelina.

Veliko ljubkejši pa so sorodni pojavi pri deklici in mačici. Mačka ima prav tako okroglo glavicico in velike svetle oči kakor deklica. In tudi deklica se zna prav tako sladkati kakor mačica. Pa tudi njune kretnje so si precej podobne. Samo v neki stvari se ne zlagata: mačka se boji mačke, a deklica se boji — miške.

Golob ž bolj označuje tip omožene ženske. Njegove kretnje in njegova obrtost nas močno spominjata na mlado gospodinjo. Zlasti kadar kruli kakor prava mlada ženka...

Tudi pav je bolj ženska ptica. Ne njegova glava, ampak njegova prikazen, hoja, značaj, ničemurnost, rečimo: njegovo duhovno ljenje. Metulj je tudi tip ženske nestanovitnosti: barve, nečnosti, vse to spominja na mlado, ljubke deklice.

Razume se samo po sebi, da so možki podobni vseveznejšim živalim. Šampion v boksu n. pr. je podobne šimpansu — po obrazu in po videzu. Zanimivo je, kako so si boksaarji podobni — drug drugemu. Pločato čelo in debele ustnice, kratek vrat, široka pleča, dolge udje.

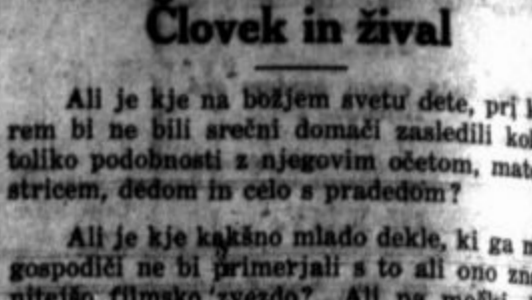
So lepi stari ljudje, ki spominjajo na leva. Pótem so ljudje, ki spominjajo na tigr, kot n. pr. na kamelo, toda možki so še najbolj podobni psu.

Ali če je kdo podoben angleškemu buldogu, ni to prav nič lasakavo zanj. Zakaž buldогоv lik izdaja samo antipatične lastnosti: brutalnost, zlovoljnost, predrznost.

Domačiji možki rajši vidijo, če jih kdo primerja s hrtom, ker se hrt nekako aristokratiko vede. Ampak včas je on prav omajnega duha. Najinteligentnejši lik ima možki še živahen fok. Torej možki, ki ste podobni foksu, bodite ponosni!

Debeli, rdeči ljudje z drobnimi očmi spominjajo na prasca, potem pridejo: orlovski obraz, volčji obraz, medvedji obraz.

Spóštovana čitateljica bo gotovo opazila, čila ta članek, če bo pa upoštevala prideljena pojaanila, ga bo oprostila. Ali kaj poreko živali? — (Po D. Pr.)

(Nadaljevanje iz 1. kolone.)

Keith seveda nima dovolj sol, zato ne sume te stvari! | |

Vesti iz Jugoslavije

(Poručevski biro Prosveta v Jugoslaviji.)

AVA ZAHTEVALA NOVO ZRTEV

Ježici je utonil 20-letni Ivo Kosi in Ljubljane

Ljubljana, 5. julija 1931.

AVA je zahtevala letos že več ev, zdaj, ko je kopalna sezona vsaku, ko imajo dijaki in študenti počitnice, je vsaka struga vedno polna kocev. Mnogo ljubljancov se je kopal k Ježici v kopalnici s tavraterja Stirna, ki je zgra- boval Savi prav lepo kopalnico s dom za solčenje, z restavracijo itd.

Ta se je prišla kopat v soboto zvečer skupina fantov, med njimi tudi 20-letni Ivo Kosi, sineljnika Narodne tiskarne in aktant pri trgovcu Ježicu.

Kosi je šel na kopanje v soboto zvečer, kdaj je točno spoznal, da je v kopalnici. Vse je začel delati kot običajno, ko je došel do mostu, ki ga je imel na rokah. Langer je takoj pobjel, pojdete plavat od mostu, do kopalnice. In so šli do mostu, ter se spuščali v vodo. Kosi je bil na glavi in v notranosti in sta umrla.

Sofer povozil dekletce. — Graščak Pavel Langer iz Braljana je peljal z avtom proti Novemu mestu. Ko je hotel prehiteti tovornjaki avto pivovarne Union, sta se znašla na cesti dve dekletci, ena od teh desetletna Anica Pečarica iz Prečine, hčerka gostilničarja, Langer je dal znak a hupo, dekletci sta se hoteli naglo umakniti, a sta skočili naravnost pred avto, ki ga ni bilo mogoče naglo ustaviti. Tako je avto podrl Anico, ki je tako poškodovan po glavi in na rokah. Langer je takoj pobjel dekletce ter jo prepeljal v bolnico, sam pa je tudi javil oblastem ves dogodek in zaprosil za preiskavo.

Dve Američanki se posrečili. — Dve mladi Američanki, ki potujeta po Evropi s svojim avtomobilom "Packard", sta v četrtki potovali preko Dolenjske proti Zagrebu. Ko sta dospeli na vrh Gorjančev, se jima je pripetila težka nesreča. Ona potnica, ki je vodila avto, je na vrhu, kjer se cesta na naglo prevesi, izgubila oblast nad volanom ter je avto v polnem diru zavozil v skalnat breg in se prevrnil nazaj na cesto. Avto se je pri tem popolnoma razbil, potnicama pa se kaj hudega ni pripetilo. Slučajno v bližini se nahajajoči ljudje so ju potegnili iz zaprtega avtomobila. Ena je imela ranjeno oko in potolčeno glavo ter jo je neki avtomobilist takoj odpeljal v Novo mesto k zdravniku. Razbiti avto pa so naložili na tovorni voz Kopača in odpeljali v Zagreb, kamor sta odpotovali tudi obe potnici. Sta to Elisabeth Ellipalo in njena nečakinja Mary iz New Yorka. Razbiti avto je bil vreden krog 400,000 Din. Popraviti ga bo treba temeljito. Če pa sta bogatinki, si bosta rajši nabavili novega, če mislita svoje potovanje po Balkanu nadaljevati. Čakajo ju še hujše ceste, ovinki in nevarnosti.

Strelniška židanka. — V židanski posestniki Novaka v Orovi vasi je udarila strela in jo ušla. Gasilno društvo iz Polze je dospelo k motorno brigado, a katero pa niso mogli početi nikesar, ter so jo odpeljali nazaj, gasilci pa so omejili požar toliko, da ogenj ni uničil stropa kleti, v kateri je imel gospodar 12 let vina. S tem je bil gospodar ostal velike škode. Pogorela pa mu je židanka, stiskalnica, stroj za mečkanje sadja in več pralnih sodov, tako da ima krog 10,000 Din škode.

Za 30 Din ubili človeka in dobil medli. — Pred mariborskim sodiščem je stal večerj obtoženec Stefan Kreslin, čevljar iz Blaguš pri Gornji Radgoni. Ta je namreč prišel koncem aprila v vinograd posestnika Ploja skupno s prijateljem Vrbnjakom kupovat trne sadike. Pogodil se je s Plojem, da mu prodaja 250 sadike za 30 Din. Kreslin pa je izbral samo 25 sadike, češ, da so druge ničvredne, ter zahteval, da mu Ploj vrne 30 Din. — Ta jih ni maral vrniti, naker je prišlo do spopada, pri katerem je vročekrvni, pretepaški Kreslin s nožem oklal Ploja tako, da je izkrvavel. Kreslin se pred sodiščem skuša zavarovati s silobranom, a je bil kljub temu obsojen na šest let robije.

Otrok zanetil požar. — V Sent Jerneju na Dolenjskem so otroci zanetili požar pri kovaču Lešnjaku na Gregorki. Ognjeni zubljil so kar na naglo objeli vse objekte razen kovačnice, ki je bila krita s opeko. Vsa druga poslopja so bila lesena in krita s slamo ter so pogorele do tal. Gorelo je tako naglo, da so komaj se rešili otroci, ki so bili doma. Starši so bili na dnini v Pietarjih, otroci pa so ostali sami doma. Igrali so se z vžgalicami in nesreča je hotela, da je triletni otrok zanetil požar. Če ne bi na bližnjem ploju zaposleni kmetje naglo pri-

Cvetko Kristan: Dvajset milijonov zlatih mark odklonjenih

Zelo značilna poteza kapitalističnega gospodarskega sistema

Naši listi so že nekaj poročali o izumu tzv. "večne vžgalice". Poročali so tudi o boju švedskega vžgalnega kralja Kreugerja proti tej iznajdbi, vendar jasne slike o tej stvari nam niso podali.

V zadnji številki avstrijskega strokovnega lista "Oesterreichischer Metall- und Bergarbeiter" pa čitamo o tej zadevi zelo informativnih člank Maxa Eck-Trola, iz katerega posnemam tu nekaj misli:

"Brzojav sporoča danes, da je Ivar Kreuger, ki je eden od najbogatejših ljudi na svetu in lastnik vžgalnega monopola v večini držav, tako tudi v Nemčiji (in v Jugoslaviji tudi, op. pisca), ponudil iznajditelju večne vžgalice, dunajskemu kemiku dr. Ringerju, 20 milijonov zlatih mark za prodajo večne vžgalice, in je obenem iznajditelju sporočil, da patenta potem ne bo izrabljal, nego ga bo uničil. Poročilo pravi dalje, da je dr. Ringer ponudbo odklonil.

Nimamo skoro primera, da bi kak izumitelj odklonil tako izredno visoko ponudbo. Ali mnogo važnejše za gospodarstvo posameznih narodov in celega človeštva pa je vprašanje, da li bodo države, še v naprej dopuščale, da katerikoli koncern pušča za celotno človeštvo koristni izum iz čistih dobičarskih interesov brez vsega v škodo človeštva neizrabljen. Slučaj Kreuger-dr. Ringer se bo razvil v boj za moč v vžgalnem monopolu. Za politike vseh držav pa bo potrebno, razmišljati o vprašanju, da-li naj bi se sklepanje takih pogodb, kakor jo je nameraval skleniti Kreugerjev koncern z izumiteljem večne vžgalice z zakonom ne priglasilo za neveljavno, kajti take pogodbe bi bilo treba kot nečestitost ali "dobrim običajem" proglašiti za neveljavne.

Zdaj se je pobrigal dr. Ringer gotovo tudi za druge možnosti, kako bi vnovič in dal pravo vrednost svojemu izumu in govori se, da se pogaja dr. Ringer z nekaj mesecev z nekimi velikimi ameriškim koncernom radi izkoriščanja svojega izuma. Zadnje čase govora tudi, da se je pogajal izumitelj zlasti s sovjetsko vlado in da je tudi Velenakupna družba konzumnih društev v Nemčiji (katere lastne vžgalice edine v Nemčiji niso pod vplivom Kreugerja, op. pisca) interesirana na izrabljanju tega izuma. Da-li je vse točno, ni mogoče ugotoviti.

Koliko je Kreugerjevemu koncernu na tega, da odkrije tajnost izuma, vidimo iz vesti, ki doslej še ni bila preključena, da se je neki ravnatelj Kreugerjevega koncerna že pred meseci vtihtapl pod krinko inozemskoga inženirja v laboratorij dunajskega izumitelja ter da je že takrat predlagal dr. Ringerju, da

akočili na pomoč in rešili otroke, bi vsi trije zgoreli, tako naglo je ogenj objel vsa poslopja. Na pomoč so prihiti gasilci iz St. Jerneja, a niso mogli nikesar, ker je bilo predaleč do vode. Streče je, da je stala domaćija na samem, sicer bi pogorela vsa vas. Starši so se zgrozili pri tej nesreči, saj imajo deset otrok, a domaćija jim je pogorela vsa. Zavarovan ni bil kmet nič, dal ga je pred kratkim obiskal zastopnik neke zavarovalnice, a se kmet ni dal zavarovati, češ, da še za davke nima dovolj.

Izseljevanje junija meseca. — Preko obmejne postaje Jesenice se je junija izselilo skupno 1590 naših državljanov. Dalje je odpotovalo iz naše države preko Jesenic meseca junija 36 ameriških obiskovalcev, 1047 avstrijskih, 56 Bolgarov, 37 Grkov, 56 Angležev, 139 Italijanov, 13 Madjarov, 1777 Nemcev, 35 Poljakov itd. Vsega skupaj se je izselilo in odpotovalo preko Jesenic 6171 oseb. Dopotovalo oz. vrnilo pa se jih je preko Jesenic 6211. Med temi je obiskovalcev iz USA 122, Nemcev 1663, Italijanov 233 itd. Jugoslovanov državljanov pa je potovalo skosi Jesenice v državi 1581. Dopotovalo jih je torej v državo nekaj več, kot pa jih je odšlo ven.

Nov primer slabega ravnanja s starši. — Posestnik Baltazar V. v vasi Bevoče pri Velenju je s svojo ženo obtožen, da je slabo ravnal s svojo tačco, materjo svoje žene Neže N. Orožnik v Velenjah so bili opozorjeni, da Baltazar živinsko slabo ravna s svojo tačco. Neža N., stara 69 let, mati Baltazarjeve žene Neže, je ležala v kleti v razbiti postelji brez vsakega perila in posteljnine. Na sebi je imela raztrgano krilo, s katerim se je pokrivala. Ležala je na slami in fiziološki, ki je bila vsa pregnita, — tako so jo našli otrošniki. Poklicali so dr. Podkoritnika iz Velenja, ki je pri pregledu ugotovil bolezensko stanje starke, našel na telesu mnogo groznih ran in prask na koži, povzročenih od uš. Odredil je prevoz v slovenje-graško bolnico, stvar pa prijavil državnemu pravdnistvu. Sosedje pripovedujejo, da se mlada dva nista razumela s tačco, ter je ta z beračenjem preživljala sebe. Ko pa je zbolela in ni mogla nikamor več, je obležala doma. Mlada dva sta jo spravila v klet in sta toliko kot nič skrbeli za njo.

Celjska lepatica izginila. — Trgovsko praktikantinja Stefanija Vrečarjevo, uslužbeno v neki drogeriji v Celju, je poznalo vse mesto radi njene lepote. Stara je bila komaj 17 let, doma je iz Vojnika ter kontala štiri razrede gimnazije. Pred 14 dnevi pa je neznanu kam izginila. Zadnje dni pred izginotjem je imela stik z neko gospo. Sumijo, da je pobegnila s to in da je postala žrtev kupčije z dekleti. On 20. junija ni o njej ne sluha ne duha.

V Novem Sadu so otvorili v nedeljo 5. julija novo poslopje Delavske zbornice, ki so ga zgradili lani in letos. Otvoritvi so prisostvovali zastopniki socialističnih zavodov, zastopnik ministrstva za soc. politiko, centralno tajništvo delavskih zbornic pa je zastopal Živko Topalović.

naj proda za veliko odkodnino svoj izum Kreugerjevemu koncernu, potem ko bo neka studijska komisija tega koncerna izum še enkrat preizkusila.

Iz česa obstoja večna vžgalica?

Vžgalica, oz. vžgalni palčica nima z navadno vžgalico nič skupnega. Na njej ni niti sledu o lesu. Palčica obstoji iz neke kemične tvarine.

V obliki in velikosti četrtrine navadnega svinčnika, ki je spravljena v kovinskem zavojčku. Na drgalni plošvi zavojčka se vsako vžgalno palčko 600-krat lahko prižge in zopet ugasne.

Za preskušnjo sem pregledal vsebino Kreugerjeve škatlice vžgalic. V vsaki posamezni škatlici se nahaja kakih 60 vžgalic. Z 10 škatlicami enega zavojčka lahko torej pripravimo le 600-krat, torej prav nič večkrat kakor z eno samo vžgalno palčko.

Kreugerjev zavoj vžgalic pa stane v Nemčiji pod diktatom cen Kreugerjevega koncerna 30 pfenigov.

Taka "večna vžgalna palčica" s enakim učinkom pa stane le 6 pfenigov.

To znači pocenitev v Nemčiji za 80 odstotkov!

Mi vemo, da ležijo v srambah velikih koncernov že mnogi važni izumi, ki so bili odkupljeni od revnih in nepremošnih izumiteljev za beraške cene. In kupljeni so bili ne z namenom, da se jih izkoristi v blagor vsemu človeštvu, marveč da se jih kakor v temelje Kreugerjevemu slučaju uniči.

Splošno ima živahen interes na tem, da se vsaka potrebna za dnevno porabo v interesu manj premožnega prebivalstva čim bolj poceni. In to zlasti, ako gre za pocenitev kar za 80% in so zaloga lesa v Evropi tako pitla, pa se za vžgalice porabi toliko lesa, ki bi se ga morda bolje lahko porabilo n. pr. za izdelavo papirja.

Moč truverov in koncernov vzbuja vsek dan večje skrbli.

Kakor malokateri slučaj kaže ta boj za moč med koncernom in izumiteljem na skrajno potrebo, da najdemo politiki vseh držav sredstva in pote, da onemogočijo tako ljudstvu sovražno zadržanje velikih koncernov.

Kajti najvišji zakon vsake politike bi moral biti: "Ljudski interesi nad privatnim interesom!"

Tako torej Max Eck-Troll.

Vendar bi bilo potrebno pri vsem tem pomisliti še na tole: Kaj pa bo z delavstvom, ki ga je uporabljala in zaposljevala vžgalniška industrija, ako bo prevladala večna vžgalica? V današnjem kapitalističnem redu in gospodarstvu so pravzaprav vsi izumi in vsa poenostavljena produkcije ne v blagor, nego v gorje človeštva. Vsek nov stroj pomeni danes le toliko in toliko več profita svojemu lastniku in toliko in toliko brezposelnih delavcev na cesti in lačnih šolodcev na delavčevem domu več. Današnji gospodarski red mora vzbujať ob misli na katerikoli novi izum delavstvu, ki od tega reda živi, le strah pred bodo-

Slovenska Narodna **Podporna Jednota**

Ustanovljena 8. aprila 1904

1807-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBOR:

VINCENT GAINBAR, predsednik, 2857 E. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik, 2857 E. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAS NOVAK, tajnik bol. oddela, 2857 E. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGELICH, gl. blagajnik, 2857 E. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila, 2857 E. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOISE, srednik glasila, 2857 E. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI

ANDREW VIDRICH, prvi podpredsednik, 699 Russell Ave., Johnstown, Pa.
DONALD J. LOTRICE, drugi podpredsednik, 1907 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
JOHN J. ZAVERTNIK, gl. sadravnik, 3754 W. 50th St., Chicago, Ill.

GOSPODARSKI ODBOR:

FRANK ALISH, predsednik, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
JOHN OLIF, 149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
JOSEPH SISKOVICH, 1008 E. 74th Street, Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:

JOHN GORBEK, predsednik, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON SULAR, 207 E. 27th, Arma, Kan.
JOHN TRCBEJ, 207 E. 27th, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ, 207 E. 27th, Strabane, Pa.
FRANCIS JAKOVSEK, 1016 Adams St., No. Chicago, Ill.

GOSPODNI ZASTOPNIKI:

GEORGE SHREKAR, prvi okraj, 137 Main Ave., W. Alliance, Pa.
JOHN LOKAS JR., drugi okraj, 608 E. 10th St., Cleveland, Ohio.
FRANK KLON, tretji okraj, 202 E. 23rd, Chicago, Ill.
JOSEPH BRATKOVICH, četrti okraj, 202 E. 23rd, Chicago, Ill.
FRANK KROFOIC, peti okraj, 202 E. 23rd, Chicago, Ill.

NADEBNI ODBOR:

FRANK BAPE, predsednik, 2857 E. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
ALBERT BEAST, 1016 W. Pierce St., Milwaukee, Wis.
FRED MALGAI, 25 Central Park, Peru, Ill.

Pravila: ...

Požar v Bohinjski Bistrici

Čeraj zjutraj krog pol treh urobnil velik požar na parni Frideriki Krkoča v Bohinjski Bistrici. Krkoč je lesni industrijalec z Bleda. Požar je naglo sel vse poslopje in se razširil na skladišče lesa. Prvi je ožgal požar železniški čuvarlifer, ki je začel klicati ljudi. alu je tudi plat zvonca prebujudi, ki so hiteli na mesto ara. Tamkaj pa je požar unil žago in skladišče. V bližini se je nahajalo tudi skladišesnegazna industrijaleca Heinricha iz Bohinjske Bistrice, na skladišču pa je imel več tudi Papler z Bleda. Ogenj razširil tudi na Heinricharskladišče. Ogenj je uničil večvo žago in skladišče z lesa hodi in deskami, Papler pogoreli hodi, rezan les in novi, tako da je obema skupogorelo kakih 2000 kubov lesa. Heinricharju pa je relo krog 350 kub. metrov in bukovi drv. Gasilci so uspeli, da so zatrli pokki se je hotel lotiti barakeželeznikem tiru, kjer je shrao krog 100 vagonov drv.

ga je stala blizu postaje ter mela dva polnojarjenika, dila jo je pred leti neka ta, od katere jo je kupil Krka 580,000 Din. Krkoč je žago izboljšal, nabavil si je no strojev, imel je veliko sklalesa. Zdaj je vse pogorelo škode nad 1 milijon dinar. Ce bi bil za časa ognja razveter, bi bila škoda še večer bi se požar razširil na so skladišča in poslopja. Gajn s motorkami se je posedda so ogenj omejili. Tri rke iz domačega okolisa so e svoje. Prihiteli pa so tudi el iz Nemškega Rovta, Čel-in Srednje vasi.

Škoda nesreča dveh motocikl

V petek proti večeru sta Zagrebčana, 21-letni Slavko r. mehanik in 23-letni Barf, fotograf, preizkušala oeno motorno kolo Indian ta se peljala na njem proti cam. Vozila sta z veliko na in na nekem ovinku, kjer nagloma tudi pade, sta se arečila. Cesta je tamkaj na pousta z gramozom in po m ovinku je soferja iznenagljil padec ceste. V hudi na-

reagirajo na majhno injekcijo rastopine kuhinjske soli tako z mogočnim napadom te bolezni. Torej so posebno občutljivi za strupeno sol in v telcu jim manjka soli, ki njene kvarne učinke neutralizirajo. Keining in Hopf sta tedaj hotela dobiti s poskusom primerno mešanico teh soli, ki bi najbolj razstrupljala kuhinjsko sol. Mešanica s najboljšim učinkom bi tudi najhitreje odpravila osipne izpuščaj, povzročene po injekciji rastopine kuhinjske soli. Tako mešanico — iz natrja, kalcija, kalija in magnezija — sta tudi našli. To se pravi, da bo bolnik odslej lahko s mirom zaužival sojeno hrano, za izboljšanje in tudi osrdavljanje njegove bolezni pa bo skrbel mešanica soli, ki je niti ni treba injicirati, temveč se primoma enostavno hrani, ki s tem ne izgubi svojega okusa. Dejansko se je posrečilo na ta način poleg osipa odpraviti ali zelo izboljšati najrazličnejše košne bolezni do teške kožne tuberkuloze in celo trdovratne lišaje.

Zakaj učinkuje novo sredstvo tako ugodno baš pri kožnih boleznih, ni nobena nerazumljiva skrivnost. Koža je namreč nekakšno skladišče za rudninske snovi v telesu in mora tedaj najprevo obdržati vsako motnjo, pa tudi vsako izboljšanje v sestavi teh rudnin. Najbrž pa se bo nova metoda izkazala tudi pri drugih boleznih, kakor previsokem krvnem tlaku, naduhi, včimnici itd., kjer so doslej morali uporabljati drakoniki ukrep neslane hrane.

Moče žile in zdravje

STRUPENA KUHNJSKA SOL

Is dejstva, da se dolga vrsta bolezni odvravi ali izboljša, če zauživa pacient nesoljeno hrano, sklepajo mnogi, da je kuhinjska sol strupena in da povzroča te bolezni. Ta sklep je prav tako napačen kakor trditve, da povzročajo svetloba osipce, ker se te v zamračeni sobi bolje osrdavijo. Res je, da je sol strup in da poapešuje razni bolezni, treba pa je takoj pristaviti, da ta strup na zdravega človeka ne učinkuje.

To navidezno protislovje se nam pojasi takoj, če vemo, da akrbi kri v normalnih okoliščinah sama za to, da se strupenja sol razstopi in sicer s tem, da si pomeša kalijeve in kalcijeve soli, ki jih v ostalem poleg kuhinjske soli vsebuje, tudi naša hrana. To je dokazal zelo nazorno biolog Jacques Loeb. Gojil je ribe v destilirani vodi in so ostale dolge mesece zdrave; primetal je vodi kemično čisto kuhinjsko sol in so kmalu poginile. Če je pa dodal še kalijevo in kalcijevo sol, so ostale žive navzlic kuhinjski soli.

To je zelo važno odkritje, ker smo bili doslej prišljeni pri mnogih boleznih vzdržati se osoljene hrane — in takšna dieta ni baš prijetna in najmanj, kar zagrešuje, je to, da vzbuja pri bolniku brezčestnost. — Slavna Gerzonova dieta za zdravljenje tuberkuloze spada n. pr. med takšne diete. In čeprav nedvomno mnogo koristi, bi jo vsak bolnik brez pomisleka zamenjal s naravno dieto, če bi mu nudila isto korist.

Hamburška raziskovalca Keining in Hopf sta se lotila naloge, da bi našli primerno zmes dveh soli, ki bi paralizirala strupenost kuhinjske soli in omogočila tako tudi preobčutljivim bolnikom običajno prehrano. To se jima je posrečilo z bistroumernim poskusom. Ljudje, ki so jih rada loti znana kožna bolezen osip,

nostjo, ko jih bo, ne glede na vse, radi stroja in radi racionalizacije obrata s njim podjetnik kar pognal na cesto.

Vse to da misliti in vse to sili še toliko bolj k izpremembi današnjega družabnega reda, da novi stroji in izumi ne bodo več vzbujaali človeštva groze in trepeta, marveč bodo vsemu človeštvu v korist, za katero so jih veliki duhovni izumiteljevi tudi iznašli.

Moče žile in zdravje

STRUPENA KUHNJSKA SOL

Is dejstva, da se dolga vrsta bolezni odvravi ali izboljša, če zauživa pacient nesoljeno hrano, sklepajo mnogi, da je kuhinjska sol strupena in da povzroča te bolezni. Ta sklep je prav tako napačen kakor trditve, da povzročajo svetloba osipce, ker se te v zamračeni sobi bolje osrdavijo. Res je, da je sol strup in da poapešuje razni bolezni, treba pa je takoj pristaviti, da ta strup na zdravega človeka ne učinkuje.

To navidezno protislovje se nam pojasi takoj, če vemo, da akrbi kri v normalnih okoliščinah sama za to, da se strupenja sol razstopi in sicer s tem, da si pomeša kalijeve in kalcijeve soli, ki jih v ostalem poleg kuhinjske soli vsebuje, tudi naša hrana. To je dokazal zelo nazorno biolog Jacques Loeb. Gojil je ribe v destilirani vodi in so ostale dolge mesece zdrave; primetal je vodi kemično čisto kuhinjsko sol in so kmalu poginile. Če je pa dodal še kalijevo in kalcijevo sol, so ostale žive navzlic kuhinjski soli.

To je zelo važno odkritje, ker smo bili doslej prišljeni pri mnogih boleznih vzdržati se osoljene hrane — in takšna dieta ni baš prijetna in najmanj, kar zagrešuje, je to, da vzbuja pri bolniku brezčestnost. — Slavna Gerzonova dieta za zdravljenje tuberkuloze spada n. pr. med takšne diete. In čeprav nedvomno mnogo koristi, bi jo vsak bolnik brez pomisleka zamenjal s naravno dieto, če bi mu nudila isto korist.

Hamburška raziskovalca Keining in Hopf sta se lotila naloge, da bi našli primerno zmes dveh soli, ki bi paralizirala strupenost kuhinjske soli in omogočila tako tudi preobčutljivim bolnikom običajno prehrano. To se jima je posrečilo z bistroumernim poskusom. Ljudje, ki so jih rada loti znana kožna bolezen osip,

Lidijska Seffulina:

VIRINEJA

Za Prosveto prevedel Mile Klopčič

"Ti si sicer odšla od nas, toda zoprn smrad tvojih cunj je ostal pri nas. Psi letajo na smrad."

Virka je zaničljivo našobila ustne, šla dalje in zaklicala stari spotoma:
"Pokadi s kadilom po koči, pa' bo bolje. Zakaj tudi tvoj sin leta za menoj kot pes?"
Toda Mokejša je dejala važno in topo:
"Počkaj! Nekaj ti moram povedati."
Virineja je obstala. Pogledala je staro preko ramen in vprašala:
"No? Kaj mi imaš še povedati? Saj me ne moreš s ničmer gniti. Od tebe ne morem biti niti ušaljena. Že tako brez mene imaš dovolj težak križ s svojim sinom. Kaj torej hočeš?"

Starica je namrdnila ustnice in dejala hladno:
"Tisti črnaš inženir je prišel vprašati zate. Govoril je nekaj o umivanju in pospravljanju, če se ne motim. Kaj je mislil s tem pospravljanjem, to si kar lahko misliš."
"No?"
"Nič no. Če hočeš, kar stopi tja in mu pospravljaj. Nemara pa sta se že pogodila? Za dober denar ali tako, zaštonj, po dogovoru?"

Virka se je smehljala:
"Ne strši ki ne sšodoki niso tvoji. Pojdi domov, stara! Ne moreš me šaliti ne sramotiti. Pomilujem te! Zelo sem zamrila tvojega sina, zaradi tebe pa ga zdaj pomilujem. Sam se muči in ubija tudi tebe. Če bi me vsaj hotel pustiti pri miru, resnično veselja bi bila. Pozdravljeni, mati!"

In je izginila v vežo. Starci se je stiskalo srce od besnosti. Le s težavo se je vlekla z dvorišča. Kako je govorila! Kakor da bi bila poštena kmetica. Ona, starica, pa je stala kakor osramočeno dekle pred njo in poslušala. O bog, čemu ta žalitev v zadnjih letih življenja? Jokala je pozno v noč.

IV.

Popojnoma odveč je bilo, da jo je stara spomnila na inženirja. On ji sploh ni ugajal tako zelo, da bi morala pogosto misliti nanj. In vendar se je misel nanj potajila nekam za njene zavestne misli. Mogoče zato, ker nikomur ni bilo do Virke razen zoprnega Vasjke, kadar ga je obšla strast... Anijsa se je družila z njo samo iz radovednosti. O Virki so vedeli povedati ljudje toliko reči. Zato bi Anijsa tako rada izvedela, kakšna je Virineja. Oni gospod pa se je — kakor hitro je prvič ugledal Virko — vedel do nje tako nežno, kakor do zaželene ljubice. In tudi zdaj je še ni pozabil. Saj je tudi Vasjko položila le zaradi njegove neznoeti... Nenadoma je srčito pretrgala svoje misli s besedami:

"Močvirje naj jih pogoitne, hudiče! Če imaš delo, sploh ne pomisli na moške. Tudi tako bom zdržala. Že tega samega sem sita. Ia še tega se ne znebim ne s križenem ne s kreplicem!"

Bolna kmetica je okrevala. Vstajala je, čeprav ji je bilo težko. Polagoma je začela opravljati hišne pose. Sicer so kmetje živeli dokaj znošno, povprečno življenje in bi se tudi za Virko še našel kos kruha, toda teneška je kmečko skoparila. Nobenega kosa kruha ni trafilja kar tjavendan. Jedva je okrevala, že se je vlekla tudi k peči.

"No, Virka, stopi malo v stran. Bom sama poskusila..."

Virineja je razumela kmetico. Tudi ona bi tako gospodinjala. Prijazno, iskreno jo je pogledala in rekla:

"Spet zdrava? To je lepo. Če ti bo jutri zjutraj še boljše, me pač ne boste več potrebovali in bom odšla."

In naslednjega jutra je šla spet k Anijski. Anijsa je bila nekam mrka. Bila je bleđa, njen obraz je bil upal in njen pogled sršeč. Zvečer pri molli je rekla Virki:

"Moje srce sluti nesrečo. Predolgo že nisem prejela nobenega pisma od svojega moča. Ali je težko ranjen ali pa je sploh mrtev. Mogoče pa je tudi, da se muči v nemškem ujetništvu."

Virineja je odgovorila mirno:

"Mogoče so mu pisali kaj o tebi? ..."

"Da se pečam z Avstrijcem? Potem bi bolj verjetno pisal mojim sorodnikom, naj me posvariyo. Ne, čutili, da se mu je zgodilo nekaj hujšega. Več dni mi že ni do jedi in zmerom mi je tako žudno pri arcu ..."

"Anijsa, kaj ti je do njega? Saj si ga vendar osramotila ..."

"S čim sem ga osramotila? Sem mar rodila otroka tuje krvi, ki bo jedel njegov kruh? Nikdar se ne sposabim tako daleč. Dva sem odpravila, in tudi tretjega bom izpraškala, če je nosečnost to, kar mi zdaj tako teži srce. Ime med vseh babic ima Mokejša za te reči najlažjo roko. Kaj mi to mar? Mladu kri imam v žilah, on to sam dobro ve. Tudi on najbrž ni bil ves čas brez ženske. Se bolezen mi bo prinesel v hišo. Saj okušenih mož pri nas ni malo. Kaj bi človek, je še tako. Pretepal me bo, pohabil, in potem hova spet živel skupaj. In če bi me v nagli jezi celo ubil, kasneje bi mu bilo žal. Za delo sem pripravna. Močna sem. S čim neki sem ga osramotila? Miruj vendar! Kaj breča? Miruj vendar, kravica, miruj, draga moja ..."

Ko je pomolizla, je pokrivala kravo in rekla:

"K Magari stopim. Naj moli za mojega Fjodora. Mogoče mi bo tudi kaj prerokoval. Sibirski ta čas za moje gospodinjstvo. Pravijo, da je zlostil Magara molitev, ki je pošiljajo vojakom na fronto. Vojaki se zelo zanajajo nanjo. Baje jih varuje pred smrtonosnimi kroglicami. Naši vojaki jo nosijo pod srajco na sruo. Ko je padel Mitriji našega starega šolmastra, mu je vzel Vasjka Terjohin tisto molitev s telesa. Pisal je Mitrijevim staršem, da je tisti papir vzel zase, da bi se varoval krogel."

Virineja je vzdihnila:

"Naši kmetje so trapoglavci. Če so ga ubili, zakaj ga ni varovala molitev, če je tako čudodelna?"
"Ne čenčaj budalosti o božjih rečeh, Virka. Če človek izpremeni svojo vero, je izgubljen! Ti si prestopila od starovernih k nam in zdaj sramotiš našo vero. Takih čenčarij ne trpim. Ne slim te k molitvi, zato tudi ti pušti mene v nemar."

"Kaj pa brusil zobe? Nikar me ne strši, nisem plašljiva. Četudi ne maraš slišati takih besed, pa si vendar sama rekla, da so ga ubili, čeprav je nosil tisto molitev na telesu."
"No, in kaj zato? Bog je pač hotel, zatisnil je oči pred tvojimi molitvijo. Mitrijeva usoda je bila vnaprej tako določena, drugim pa pomagata. Prepisala mi jo boš, saj znaš dobro pisati."

"Nič ne bom prepisovala."

(Dalje prihodašil.)

Dekle iz Glasgowa

Ime ji je bilo Edith. Bila je grda. Ko sem se seznanil z njo, ni bila poljubila še nobenega človeka. Lice ji je bilo pegasto, polno nekakšnih madežev in plesala je slabo. Vkljub vsemu temu pa je imela krasno sinje oči in glas, ki je zvenel kakor tenka struna. Bila je skopih besed. Kadar je odprla usta, jo je zalila rdečica.

Par ur sva se vrtela in dvakrat je zajokala na mojih praih. Skušala me je privleči bliže, potegniti nase: ni ji uspelo. Potem mi je za spomin dala sliko sv. Munga, patrona Glasgowa. Dejal se je še dan, ko sva se razstala na Nelsonovem pomolu.

Prišelni na ladjo, sem obesil podobno sv. Munga na majhno zeleno svetiljko pri krmilu in legel k počitku. Drugi dan mi je Edith še izginita iz spomina. Luč pri krmilu je bila slepa, ugašana, podoba sv. Munga pa se je v svojih zlatim sijem še vedno bliščala na palubi.

Ob zahodu sonca dobi Severno morje barvo, ki spominja na tenake, s katerimi smo se bili srečali v življenju in jih ljubili. Tako so mi zopet prišla na um imena: Marija, Alina, Editha, Ida, tudi Edith! Toda od vsega tega mi ni ostalo nič, prav nič. Sedel sem tam na ladji in gledal okolu sebe. Noč je bila, morje je šumelo, valovi so se premetavali. Ah, v srečo se je zbudila žalost, da sem vstal ter odšel na kopno.

Nišel sem jo. Edith je bila pravkar prišla z dela. Nošla je nekakšne cunje in roke so ji bile raskave in rdeče.

Ko me je ugledala, je pobesila pogled. Potem je popravila o vratnik na bluzi in laze, poločila je svojo roko v mojo dlan in šla je dalje.

V nekončnem dolgočasju, ko se nisem vedel kam dejati, sem zavil z njo v bar. In tam sem začel preštevat pegi in madeže na njenem obrazu. Boga mi, bilo jih je več sto. Nenadoma mi je postalo neprijetno, da sedim v njeni družbi. A zdaj se mi, da je bilo tudi nji neprijetno, zakaj rekla mi ni niti besede. Samo pogledovala me je in na obrazu sem ji čital, da ji je težko, ker ima raskave roke, ki so vse prej kakor lepe.

Opolnoč sem jo spremil do vrat hiše, kjer je stanovala. Bilo je nekje na robu mesta. Sam nisem vedel, kako se je zgodilo — vedel sem le to, da je prišlo. Poljubil sem ji roke in rekel:

"Jutri zvečer, kakor danes."
"Pridem," je dahnla, Na ladji so že vsi vedeli, kje sem bil in kakšno šensko sem si izbral. Od natakarja do sluga so vedeli o njej več nego jaz, ki

sem sedel z njo več ur za mizo. Zbadljivk ni manjkalo:

"Takšen ogorek si pobral!"
"Mornarji pravijo, da so je mogel zatelebiti v takšno šensko samo slepec."

Vso noč je ljuborelo. Še ob jutranji zori niso potihnile besede in opazke o najgršem dekletu v Glasgowu. Jaz pa se ji vkljub temu nisem izneveril. Vendar se je moralo kaj zgoditi, da je zvečer ni bilo na sestanek, kakor mi je bila obljubila.

Cakal sem jo več ko eno uro. Edith ni prišla.

Potem sem potikal na troje različnih vrat, šel sem po nekem dolgem hodniku in slednjič mi je udaril na uho nekakšen glas, ki se mi je zdal podoben Edithinemu, samo da je bil svetlejši barve. Neke ženska pa mi je rekla:

"Edith ne stanuje več tukaj!"
Nisem hotel in mogel verjeti. Načgal sem cigareto in stekel po stopnicah. Tam sem odpahnil nekakšna rdeča vratca, ki so sa vdala, čim sem jih otipal. Prišel sem bil prav.

"Prosim te, ne hodi noter. Pusti me samo. Jaz sem najjromanejša in najgrše dekle v Glasgowu."

Njene oči so se zdele v mraku še večje in še bolj sinje ko podnevi. Glas pa ji je skoro drhtel. Spoznal sem, da govorijo iz njega solze.

Obšlo me je, da bi bil tisti

trenutek pokleknil pred Edith, jo prosil odpuščanja in se za vselej odstranil. Bilo mi je, kakor da sem izgubil čut za stvarnost in razum. Šilil sem se govoriti, toda vsaka beseda mi je zamrla na ustih. Ena misel pa je vztrajno vrtala v meni: "Čemu vse to, zakaj? Kako je že bila rekla? Jaz sem najbednejše in najgrše dekle v Glasgowu."

Nekaj trenutkov posneje sva se zmašla na ulici. Edith se je pokorno opirala ob mojo lakot, oči so gledale v tla. Jaz pa sem govoril, govoril brez konca in kraja, samo da nisem molčal, kajti molk bi bil strašen. Govoril sem:

"Imela bova hišico, preproge, kofe, papigo, šivalni stroj. Ti me boš zvečer čakala pri napol odprtih vratih. Navijala bova gramofon s sto ploščami. Ob sobotah boš oblekla lepo obleko, žepi bodo polni slaščic, tudi v kino pojdeva ..."

In Edith je postajala vse lažja, dobivala je nekakšno eterično pogobo. Meni samemu se je zdelo, da hoče vsak trenutek priniti pod oblako. Njeni prsti so se križali z mojimi in so drhteli od sladkega razburjenja.

V barih pa so svirale kitare in njihovi zvoki so se izgubljali na valovih morja. Tedaj sva se poljubila. Njen poljub je bil brez žara in okusa.

Nenadoma pa se je Edith naslonila name in zaihtela. Pomiril sem jo. Tedaj ji je privzela iz srua toli pričačkovana beseda. Pripovedovala mi je zgodbo svojega življenja. Trda je bila: vsak dan deset ur dela, povsod sama odpoved, vlažno stanovanje, ena edina boljša oblika, maša v nedeljo zjutraj ...

Tavala sva po ulicah, dokler niso utegnile vse luči v pristanišču.

Drugo jutro je bilo moje ime v seznamu mornarjev, ki so se bili zakasnil. Moral bi bil plačati 100 frankov globe, a plačal sem rajši pol sode vina in krivda je bila izbrisana. Z Edith sem se poslej sestajal vsak večer. Kmalu so vedeli mornarji v Glasgowu, da je Edith moja zaročenka.

Držal sem dano besedo. Kupil sem ji staro pohištvo, nekaj preprog in kož, veliko podobno patrona sv. Munga. Daroval sem ji šest srajc, ki bodo ob poroki njena deča.

Edith se je bila izpremenila. Vezla je začetne črke svojega in mojega imena na robcih in prtihih. Ponoči sva drugovala, ob zori sem se vrnal na ladjo. In Edith je vselej jokala.

Na ladji si ni nihče upal žigniti šaljive besede. Nihče mi ni več dejal, da je Edith najgrše dekle v Glasgowu. Kadar naju je srečal kakšen mornar roko v roki, naju je strumno posdravil.

To življenje je trajalo dobrih dvajset dni. In že sem začel znova šteti pegi in madeže na njenem obrazu. Bog vedi, koliko bi jih bil naštel, da se ni pripetilo nekaj čisto nepričakovanega.

Na jamboru admiralske ladje je nekega dne zavihrala modra zastava, znamenje, da so dvignili sidra. Dve uri pozneje smo se že oddaljivali od brega. Pozdravljali so nas topovski strel.

Nelsonov pomol je bil poln sveta. A med tisoči robočev, ki so mahali oghajaočim v zadnji pozdrav, ni bilo Edithinega robca, ki je bil rdeče obrobljen in je zdruševal črki njenega in mojega imena.

Ko se nam je izgubil Glasgow izpred oči, se je po morju razila mesečina. Z brdikostjo v srečo sem mislil na Edith, ki me je čakala doma v novi obleki in s šopkom vijolic na prsih.

Minilo je deset let. Nekega dne sem srečal starega kuharja z ladje, ki je bila dlje časa zaal.

V NAJEM SE ODDA
4 in 6-sobna "flat" hiša po zmeri cenil. Oglaste se na: 2744 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V NAJEM SE ODDA
Roadhouse and Filling Station (Gasolinako postajo) na Howell Road 9½ milje južno iz mesta Milwaukee. Zmerna cena. Za pojasnila obrnite se na: M. Korosec, 627 S. 2nd St., Milwaukee, Wis.

drana v Glasgowu. Govorila sva o vseh mogočih rečeh in na koncu je pripomnil:

"Na Nelsonovem pomolu sem videl Edithinega sina. Krščen je na tvoje ime in bo prvi mornar Škotske!"

Naime zanimivosti

STRELA IN DREVESNA

Katera drevesna so najbolj ogrožena ob hudi uri.—Tri skupine.

E. Stafi trdi, da je drevo ogroženo od strele tem manj, čim bolj se mu more skorja na deblo omočiti. Najbolj si izbira strela drevesa, ki jim je skorja zunaj suha. Ikušninja uči, da si izbere prej jagved in hrast nego bukev. To bi bilo po Stahlu zaradi tega tako, ker imata hrast in jagved hrupavo storjo, ki ostane dolgo suha tudi pri močnih nalivih, dočim je bukev takoj vsa mokra.

Svedna imajo pri tem važno ulogo tudi krajevne okoliščine, višina, bližina talne vode itd. Po nevarnosti, ki grozi drevesom po strel, so jih razdelili v tri skupine. Najgrši treska v jagved, hrast, hrustko, brest, vrbo, jesen, akacija, manj pogosto v lipo, jablano, češnjo, oreh, navadni kostanj, najredkeje pa v jelšo, jerebiko, javor, divji klestanj, bukev in beli gaber. Glede breme so si trditve precej nasprotna.

Se prečen se je znanost začela baviti s tem vprašanjem, je ljudstvo že vedelo, da ima strela neka drevesa rajši, druga pa manj rada. Svedna pa trdiči ob priliki tudi v ta in samo o belem gabru še nimajo zajamčenih poročil, da bi ga kdaj zadela.

Nadaljnja raziskovanja kažejo, da gre strela pri zadetem drevesu v zemljo skozi sokovne vode mlajših plasti, tedaj ob površini debela.

London bo brez megie!

Take pravi vsaj Amerikanec Jackson, dolarški milijonar svedna. Ta moč ima toliko dolarjev, da ne ve kam s denarjem. Sedaj pa mu je prišlo na misel, da bi ispremenil svoje dolarje v solnično svetlobo. To svetlobo pa bi dal prebivalcem Londona, ki jih vedno muči goata megia. Moč namreč ponuja Londončanom, da jim zgradi celo vrsto po 80 nadstropij visokih nebotačnikov, ki bi segali preko megie. Po njegovih računih se baje me-

POZDRAVI IZ NEW YORKA

New York. — Podpisani se pred odhodom na parnik še enkrat poslavljamo od svojih družin, sorodnikov, prijateljev in znancev v Milwaukee, Wis. Vsem onim, ki so nam izkazali kako uslugi pred našim odhodom, se najtopleje zahvaljujemo.

Pot do New Yorka smo imeli izredno lepo s svojim avtomobilom in upamo, da nam bo avtomobil dalo dobro služiti po Evropi.

V New Yorku nas je prijazno sprejel naš stari znanec g. Leo Zakrajšek od Midtown banky ter nam vse potrebno uredil za oshod, a ob enem tudi razkazal nekatere zanimivosti velikega in drvečega New Yorka. Mr. Zakrajšeka priporočamo svojim prijateljem in drugim rojakom, ki so namenjeni v stari kraj, ker vemo, da bodo od njega najboljše postrleli.

Končno ključemo vsem: "Pozdravljeni" in "Na videnje!" — Mr. in Mrs. Tony Terry ter Mr. in Mrs. Ignac Tomišek.

VAROŠNI POZORI

Znamenje (June 30, 1931), znači, da vam je naročena tega to dan. Povovite je večnamo, da vam lista ne vsevina. Ako lista ne prejete, je mogoče vstavljen, ker si ni plačil. Ako je vaš list plačilen ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vedno napačnega ali človeka, pilače nam doplačilo navedite stari in novi značilnosti.

Niški mestopisli se vsi drževali tajnosti in drugi mestopisli, pri katerih lahko plačate za računanje.

Narodni časnik za leto 1931 na 14 letih pa \$3.00. Časnik in plačanje \$4.00 na leto pa letn \$2.00.

Za mesto Chicago in Ceno leta \$1.50, pa leta \$3.75, na leto pa \$2.00.

Za Evrope stane na leto \$4.50, za vsa leta pa \$9.00.

Todak stane na Evropo \$1.00. Časni doplačilo samo 50c plačati.

Mladinski List stane na leto \$1.50. Narodni časnik tudi se pošiljate za vašo: Upravništvo "PROSVETA" 2557 S. Lawndale Ave., Chicago.

STAR IN ZVESTI PRIJATELJ

Je ta poznana banka vsem svojim odjemalcem, katerim vedno rada pomaga in daje nasveta. Ona obavlja vseh vrst bančne posele in prodaja "šifkarte" vseh družb.

Ne pozabite se obrniti na njo kadar kaj potrebujete.

Vaši prihranki so zavarovani pri

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 BLUE ISLAND AVENUE CHICAGO, ILL.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA
V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenakem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojavnila kaže vodstvo tiskarne. Čene smernice, unijašio delo prvaj vrata.

S. N. P. J. PRINTERY
2557-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO YUDI VSA USTREMA POJASNILA